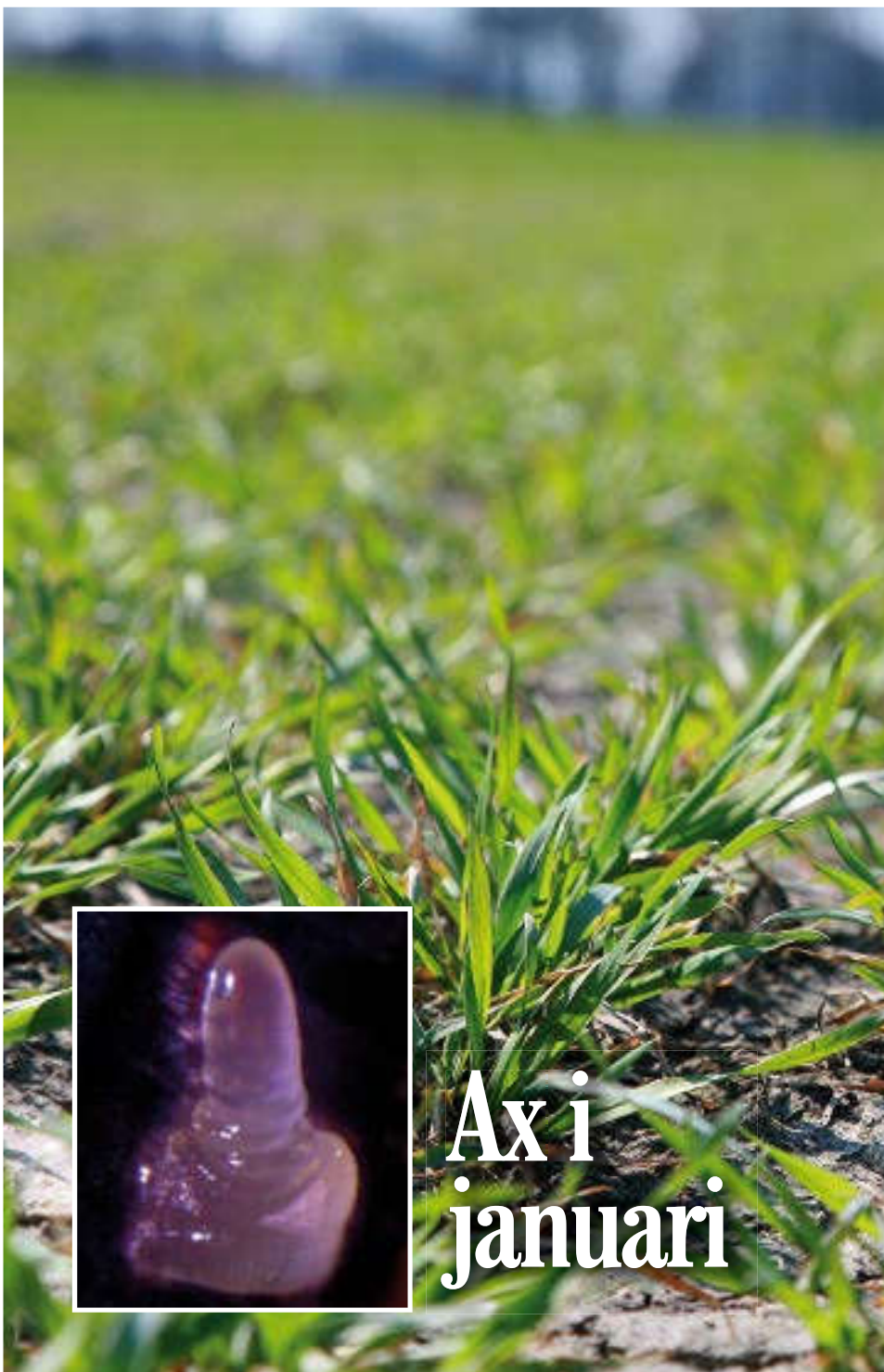

Arvensis

GRANSKAD KUNSKAP FRÅN HUSHÅLLNINGSSÄLLSKAPENS HIR-RÅDGIVARE

1.2015
FEBRUARI

Ax i januari

Effektiv gödseltransport

”Räkna och agera nu”

Nya resultat för band

Dra nytta av EFA

Skribenter i detta nummer: Hans Hedström, Nils Yngveson, Ola Hallin, Stefan Gustavsson, Björn Roland, Gunnel Hansson, Johan Arvidsson, Rikard Andersson, Camilla Persson, Carl Blackert, Kerstin Andersson, Per Modig, Christer Johansson, Emma Hjelm, Anders Pålsson, Linda af Geijersstam, Gunilla Berg, Marcus Willert, Petter Haldén

Korsningar med gräslig kraft

Hybrider ger bättre avkastning. Senaste åren har rörsvingelhybrid fått ta plats i blandningarna - ofta i form av Hykor. Istället plockas rajsvingeln Felopa bort. Rätt använda bidrar båda typerna av hybrider stort i vallodlingen.

Rajgräs dominerar europeisk vallodling. Hög avkastning och bra näringsvärde meriterar dem. Men känslighet för utvintring och även torka är ett hot. Korsningar är ett sätt att plocka det bästa ur föräldrarterna och få större tålighet för både torka och kyla än rajgräset har.

Russinen ur kakan

I Storbritannien ökar nu intresset för korsningar mellan ängssvingel eller rörsvingel och italienskt eller engelskt rajgräs, på engelska och latin kallade *Festulolium*. På svenska delar vi upp begreppet i **rörsvingelhybrid** för rörsvingellik korsningar av rörsvingel, exempelvis Hykor, och **rajsvingel** för ofta rajgräslika korsningar med ängssvingel, exempelvis Felopa.

Rajsvingeln svag ställning

Trenden i de svenska vallfröblandningarna

Midjehögt. Rajsvingel är en högavkastare.

har senaste tiden gett rajsvingel en svagare ställning i blandningarna. Istället har de mer vinterhårdiga rörsvingelhybriderna fått ta plats. Lantmännen tar exempelvis bort rajsvingel Felopa från vallfröblandningen Mira 23.

Visst innebär rajsvingeln en risk på grund av sin tveksamma vinterhårdighet men den högre avkastningen och bättre fodervärdet ger den en viktig roll i vissa fall. Vi kan hoppas att rajsvingeln har en renässans att möta i svensk vallodling och blir viktig som ett alternativ. Men

olika strategier krävs för rajsvinglar och rörsvingelhybrider både vad gäller risk för utvintring och kring fodervärde.

Rajsvingel vinnare i vall 1

Försöken visar rajsvingelns styrka i vallår 1. Sortförsök visar tydligt att rajsvingeln ger avsevärt större ts-avkastning än ängssvingel och timotej första vallåret. Den klår även engelskt rajgräs med några procent (se figur).

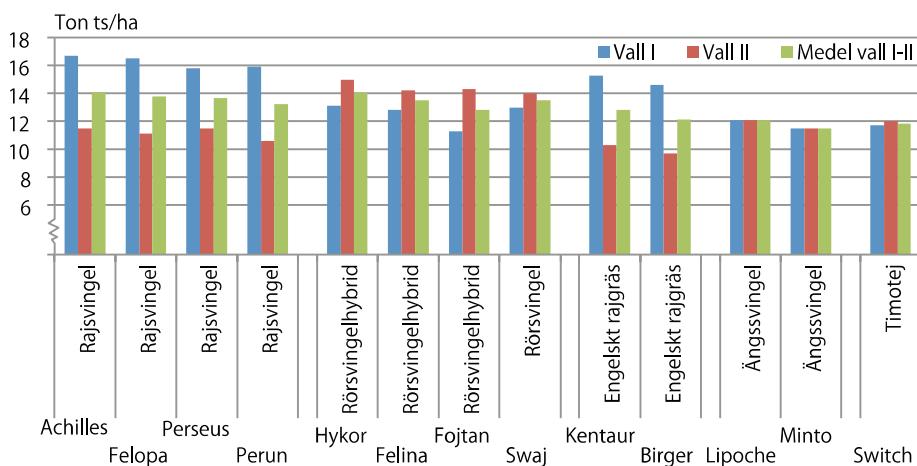
Tyvärr provas inte alla sorter på samma plats, det blir för stora försök. Därför är det inte korrekt att jämföra rajsvingel med rörsvingelhybrid i figuren, men det ger ändå en fingervisning. I den jämförelsen vinner rajsvingel med över 35 procent och rörsvingelhybriden Hykor med nära 15 procent över ängssvingel i vallår 1.

En veckas skillnad i axgång

Skillnad i axgång (dagar)		
Achilles	Rajsvingel	0
Hykor	Rörsvingelhybrid	0
Felina	Rörsvingelhybrid	1
Fojtan	Rörsvingelhybrid	2
Swaj	Rörsvingel	2
Lipoche	Ängssvingel	2
Minto	Ängssvingel	2
Felopa	Rajsvingel	3
Perun	Rajsvingel	4
Perseus	Rajsvingel	5
Birger	Engelskt rajgräs	6
Kentaur	Engelskt rajgräs	7
Switch	Timotej	7
Ragnar	Timotej	10

En veckas skillnad i tidpunkten för axgång förklarar det sämre fodervärde för hybriderna när de skördas samtidigt.

Högavkastande hybrider

Ts-skördar från sortförsök 2010-2014 visar hög avkastning hos rajsvingel första året.

Jämnt mellan hybrider i vall 2

Medan trotjänarna timotej och ängssvingel ger en jämn och pålitlig avkastning ger rajsvingeln stor potential i ny vall men tappar sedan rejält. Efter två vallår ges en delad förstaplats till rajsvinglar och rörsvingelhybrider. Från tredje vallåret vinner rörsvingelhybriden med högst totalavkastning över 3 år. Räkna vi totalavkastningen efter tre vallår, då rajsvingeln ofta har utvintrat, ligger ändå den bästa rajsvingeln, Achilles, endast fyra procent efter ängssvingelns totalavkastning i försöken.

En veckas skillnad

I sortförsöken visar både rajsvingel och rörsvingelhybrid en halv megajoule (MJ) sämre energiinnehåll än engelskt rajgräs, skördat vid samma tillfälle. Men då ska vi

komma ihåg att rajsvingelns axgång infaller 6 dagar tidigare än försökets mätare, det engelska rajgräset Birger, se tabellen. Eftersom det är uppemot en veckas skillnad i axgång så förvånar siffrorna kring energiinnehållet knappast.

Däremot har vi en relevant skillnad i att rajsvingel liksom det engelska rajgräset behåller ett bra fodervärde längre jämfört med rörsvingelhybrid. Här är rörsvingelhybrid en riskfaktor även om till exempel vallprognosanalyser visar att det går bra att skörda även Hykor med 11,0 MJ. Skördedatumet ska ligga en hel vecka före timotej och engelskt rajgräs om vi jämför rena gräs. I blandningar blir skillnaden mindre. Utfodringsförsök har gett samma produktionsresultat för mjölk och kött när timotej och rörsvingelhybrid jämförts.

Rörsvingelhybriden innebär en risk vad gäller näringsvärdet men den har också fördelar. Den anses vara bättre för djurets proteinförsörjning då proteinet är mer svärnedbrytbart än det är hos rajgräsen. ■

VÄL GRÄS EFTER VALLSTRATEGI

Rajsvingel - exempelvis Felopa

- Chans till stor skörd första två vallåren
- Passar i vallar med kort liggtid
- Behåller bra foderkvalitet

Rörsvingelhybrid - exempelvis Hykor

- Ger stor avkastning men risk för sämre foderkvalitet
- Måste skördas tidigt och ofta
- Tappar kvalitet snabbare

Nya hybrider i pajpen

Traditionella rajsvinglar och rörsvingelhybrider provas ihop med helt nytt material på ett antal ställen i Europa, exempelvis Norge. Vi har haft några olika varianter på marknaden och kommer sannolikt se fler.

Rörsvingelhybrid (rörsvingel x italienskt rajgräs). Finns i ett flertal marknadsblandningar. **Hykor** är den stora marknadsorten.

Rajsvingel (ängssvingel x italienskt eller engelskt rajgräs). Korsningar med italienskt rajgräs utvintrar lätt och har nästan försvunnit från sortimentet men har potential. **Felopa** och **Achilles** finns att få tag på men numera bara i Lantmännens Kalmarsund Lusern och Svenska foders SF Hansa och SF Stäpp.

Ängssvingel i korsning med engelskt rajgräs ger en robustare rajsvingel. **Prior** är exempel på sort som tidigare funnits på svenska marknaden.

Atlas fescue x italienskt eller engelskt rajgräs. Atlas fescue (*Festuca mairei*) tål torka och värme bra. Den är nära släkt med rörsvingel och växer i medelhavsområdet. Korsad med italienskt rajgräs prövas den nu i europeiska försök.

Festuca arundinacea var glaucescens x italienskt eller engelskt rajgräs. Festucan är en underart till rörsvingel med tork- och värmetålighet som specialitet. Sorten **Lueur** prövas i europeiska försök.

Framtidsgröda. Brittiske rajsvingelförelaren Mike W. Humphreys ger sin välsignelse över korsningen mellan italienskt rajgräs och den nordafrikanska svingeln Atlas fescue.

Arvensis ges ut av de oberoende organisationerna HIR Skåne, Hushållningssällskapen Skaraborg, Östergötland, Kalmar-Kronoberg-Blekinge, och Växa Sverige.

Arvensis förmedlar granskad och komprimerad kunskap även med internationell utblick. Målgruppen är professionella lantbrukare inom växtodlingsområdet. Våra skribenter är i huvudsak HIR-rådgivare som befinner sig mitt i lantbrukarnas vardag och verklighet.

Redaktion

Borgeby Slottsväg 11,
237 91 Bjärred
Tel 046-71 36 00
arvensis@hushallningssallskapet.se
www.arvensis.se
e-postadress till redaktion och
annons är förnamn.efternamn@
hushallningssallskapet.se

Gunnel Hansson Redaktör
Tel 046-71 36 13

Linda af Geijersstam
Tel 0706-15 67 70

Björn Roland Tel 0511-248 35

Emma Hjelm Tel 046-71 36 69

Henrik Nätterlund Tel 046-71 36 27

Artiklarna skrivs i samarbete mellan författaren och redaktionen. Har du synpunkter eller förslag på artiklar hör av dig till redaktionen.

Ansvarig utgivare

Erik Stjernedahl
Tel 046-71 36 10

Annonser

Thomas Linné
Tel 0708-81 66 11

Prenumerera på Arvensis

7 nummer per år för
895 kr/år + moms
Anmäl dig på www.arvensis.se
eller 046-71 36 00

Grafisk form

abSe media AB, Västerås

Tryck

Kepa Tryck AB, Kävlinge

Omslagsfoto:

Henrik Nätterlund/Camilla Persson

Utgivningsplan 2015

	Annonsstopp	Utgivn.dag
Nr 1	16 jan	2 febr
Nr 2	27 feb	16 mars
Nr 3	10 april	4 maj
Nr 4-5	27 maj	15 juni
Nr 6	2 sept	21 sept
Nr 7	14 okt	2 nov
Nr 8	25 nov	14 dec

Ett nytt år med Arvensis

Det är högsäsong för räkning nu. Och räkningar gör vi febrilt i årets första nummer av Arvensis. Hur man bäst utnyttjar precisionstekniken och hur långt stallgödsel kan köras med lönsamhet tittar två rådgivare närmre på. Förgröningen innebär en stor dos av frustration med ett oklart regelverk som verkar ändras vartefter vi ställer frågorna. Säkert är att vi kommer se nya kantzoner och trädor. Passa på att ge pollinatörerna ett smörgåsbord som mättar hela säsongen. Att gårdsstödet förändras är också klart. Många arrendatorer bör förhandla med markägaren om arrendet, menar Stefan Gustavsson.

På vallsidan finns många hybrider med potential. Här guidar oss Linda af Geijersstam genom rajsvinglar och rörsvingelhybrider.

Växtodlingssäsongen är på gång. I söder finns förstadium till ax redan på plats i veteplantan. Kolla in bilderna på sidan 34.

Redaktionen välkomnar dig till ett nytt år med Arvensis.

Emma Hjelm,
agronom

Ur innehållet:

- 4 Svårbedömt 2015**
Grödpriser ett frågetecken
- 6 Precisionsgödsling i praktiken**
Allt fler använder tekniken
- 10 Sprid stallgödseln lönsamt**
Lastbil klarar upp till två mil
- 14 Dyrast är jorden**
Tyngsta posten i kalkylen
- 18 Band och hjul med olika tryck**
Bandtröskan skonar alven
- 24 Korsningar med gräslig kraft**
Utnyttja hybrider i vallen
- 26 Flexibel torklösning**
Körbar tork av östgötamodell
- 30 Utnyttja EFA till pollinering**
Fokusarealer med flitiga bin
- 32 Växtnäringens signaler**
Rapsrot i rätt riktning

Flexibel torklösning **26**

Precisionsgödsling i praktiken **9**

Fältkant ökar skörden **30**